

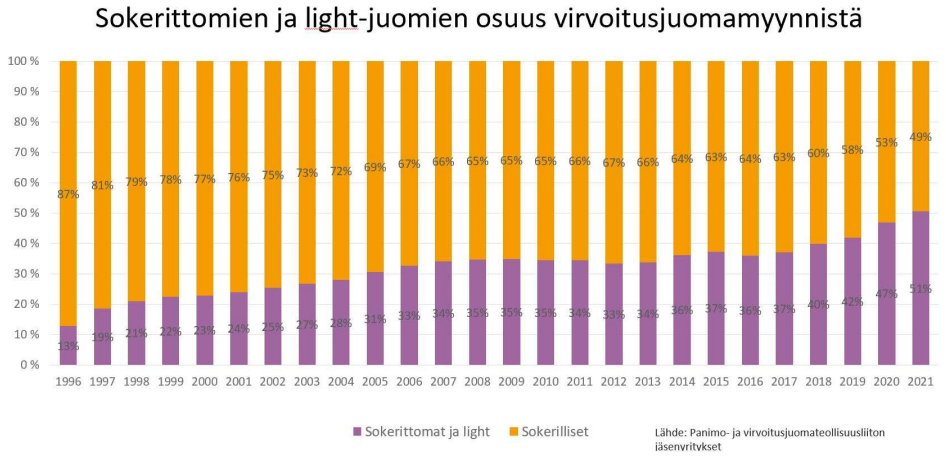
HE 280/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry

Tuula Loikkanen, toimitusjohtaja

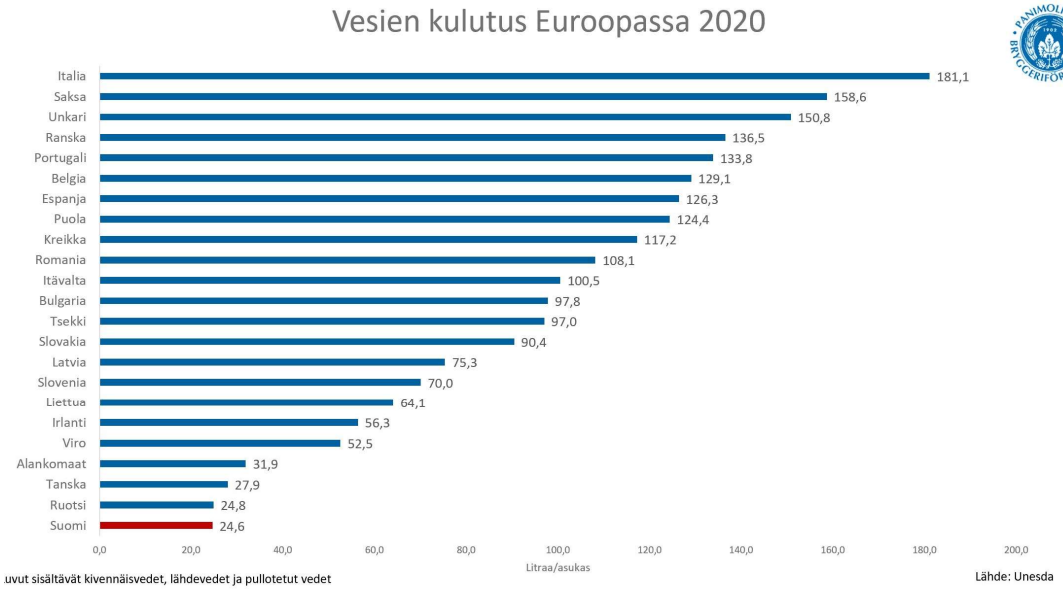
Verotus kohdistuu alaan joka on tehnyt jo todella paljon työtä – suurin osa sokerin saannista tulee muista elintarvikkeista

- Virvoitusjuoma-ala on ensimmäinen ja ainoa ala, joka ei ole ainoastaan sitoutunut EU:n vaatimukseen vähentää lisättyä sokeria 10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä, vaan myös ylittänyt tämän tavoitteen merkittävästi
- Suurimmassa osassa Euroopan maita ei ole virvoitusjuomaverotusta, ja silti muutosta on tapahtunut. Maailman terveysjärjestön (WHO) Euroopan aluetoimiston toteuttaman tutkimuksen tulokset osoittavat, että verotuksella ei ole suurta vaikutusta sokeripitoisten virvoitusjuomien kulutukseen. Sokeripitoisia virvoitusjuomia päivittäin juovien nuorten osuuden (%) on raportoitu pienentyneen saman verran niissä maissa joissa ei ole virvoitusjuomaveroa kuin niissä maissa joissa on.

Terveysvero vedelle mutta ei kaakaolle?

– esityksen verolainsäädännöllisiä ongelmia 1/2

1. Lain tavoitteen eli sokerin kulutuksen vähentämisen näkökulmasta eri toimialojen erilainen kohtelu on epäoikeudenmukaista. Sokerin kulutuksen vähentämiseen tähtäävää verolainsäädäntöä ei voida pitää tehokkaana, kun se kohdistuu vain yhteen elintarvikeryhmään eikä sisällä muita sokeripitoisia tai lisättyä sokeria sisältäviä elintarvikkeita. Vero syrjii juoma-alaa.

2. Sokeripitoisten ja sokerittomien juomien rinnastaminen toisiinsa ja sokerittomien juomien verottaminen on niin ikään epäoikeudenmukaista, sillä se aiheuttaa verorasitusta myös sellaisille tuotteille, joiden käytöllä ei ole merkitystä tavoiteltujen terveysvaikutusten kannalta.

3. Verolla on siis jatkossakin fiskaalinen tavoite terveysperusteisen tavoitteen ohella. Vero ei kuitenkaan kohdistu kaikkiin juomiin, vaan maustamattomien maitojen ohella lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät mm. kahvi, tee, kaakao ja kaikki kiinteistä juoma-ainesta tehtävät juomat. Kun kyse on juomiin kohdistuvasta fiskaalisesta verosta, olisi jo lain tavoitteen kannalta perusteltua sisällyttää siihen kaikki juomat. Ei ole perusteltua, että vain osa juomista on veronalaisia.

Esityksen verolainsäädännölliset ongelmat 2/2

4. Maitotuotteiden verovapaus syrjii muita samoja ominaisuuksia sisältäviä juomia. Maitotuotteiden verovapauden syyksi on kerrottu maidon sisältämät vitamiinit ja proteiinit. Markkinoilla on myös muita juomia, jotka täyttävät nämä samat edellytykset (mm. vitaminoidut ja/tai proteiinia sisältävät vedet). Kansallinen ravintosuositus rinnastaa maidon ja veden ensisijaisena suositeltuna janojuomana aikuisille. Toisaalta kahvilla ja teellä ei ole mitään ilmeisiä terveysperusteita, joten niiden vapauttaminen terveysperusteisesta juomia koskevasta valmisteverosta on epäoikeudenmukaista.

5. Veron perustuminen nomenklatuuraan (tulliluetteloon) ei osoita objektiivisuutta tai syrjimättömyyttä. Suomen verojärjestelmässä on useita esimerkkejä, jossa valmisteveroa ei ole määrätty suoraan nomenklatuuran perusteella, myöskään virvoitusjuomaverosta myönnetyt poikkeamat (verovapaudet) eivät noudata tulliluetteloa. Nomenklatuura ei ole kilpailuoikeudellisesti relevantti tapa määrittää syrjivyyttä, mistä osoituksena on virvoitusjuomaveroon 2017 tehty muutos, jolloin kasvipohjaiset maitojuomat vapautettiin verosta. Verojärjestelmän syrjivyyttä arvioitaessa ”referenssisysteemin” määrittelyssä tulee huomioida paitsi kansallinen laki, myös sen tavoite.

6. Mitä korkeammaksi yhteen tuoteryhmään kohdistuva vero nousee, sitä epäoikeudenmukaisena sitä voi pitää. Varsinkin kun ylimmät veroluokat tulisivat olemaan poikkeuksellisen korkeita, voidaan veroa pitää juomia kohtaan syrjivinä verrattuna muihin tuotekategorioihin.

7. Veromallia ei voida pitää valtiontukioikeudellisesti hyväksyttävänä vain sillä perusteella, että samoja elementtejä sisältävä verojärjestelmä on aiemmin hyväksytty toisessa jäsenmaassa.

Tekniset ongelmat

- Lakiesityksessä ehdotetaan poistettavaksi kiinteät juomajauheet veron piiristä. Taustalla on valtiontukikantelun yhteydessä esiin tuodut ongelmat. Esitysluonnoksessa ei ole huomioitu, että **juomajauheiden poistaminen veron piiristä aiheuttaa uusia ongelmia.** On selvää, että nimikkeeseen 2202 kuuluva veronalainen valmis urheilujuoma on korvattavissa urheilujuomajauheella, joka kuuluu nimikkeeseen 2106. Tämä ei ole pelkästään epäoikeudenmukaista, vaan myös ongelmallista valtiontukien näkökulmasta. Lisäksi lain piiriin edelleen jää esimerkiksi mehutiivisteistä itse sekoitettavat juomat, jotka ovat joissakin tilanteissa korvattavissa kiinteistä juomajauheista sekoitettavilla tuotteilla

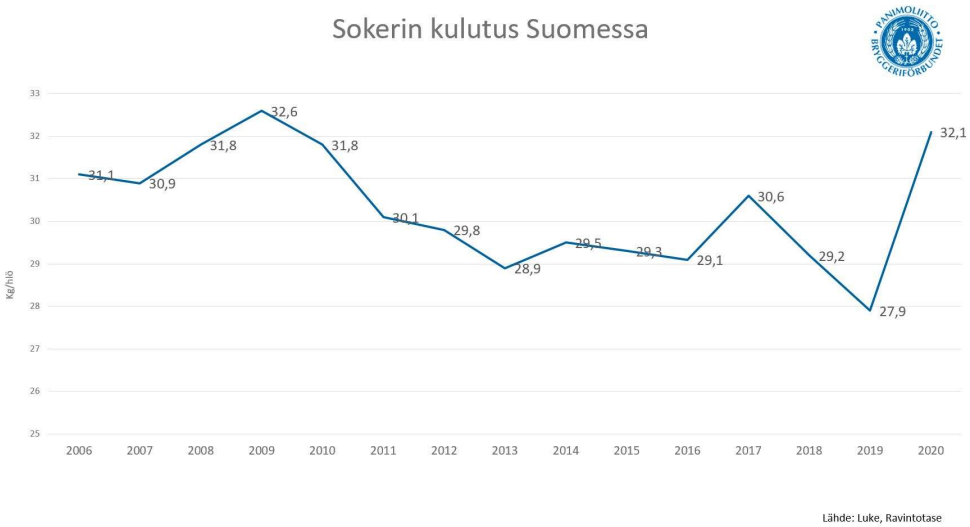
Taulukko 2. Juomien verojen ehdotetut muutokset eri kokonaissokeripitoisuuksilla

Sokeripitoisuuden alaraja	Sokeripitoisuuden yläraja	Nykyinen vero	Uusi vero	Muutos	Muutos
g/100ml	enintään g/100ml	snt/l	snt/l	snt/l	
0	0,5	13	9	-4	-31 %
0,5	2,5	32	16	-16	-50 %
2,5	5	32	24	-8	-25 %
5	8	32	32	0	0 %
8	11	32	40	8	+25 %
11		32	48	16	+50 %
keskimäärin		**32**	**36**	**4**	+13 %

Esityksessä ehdotetut rajat ovat myös päällekkäisiä. Alla olevassa taulukossa eri ryhmien ala- ja ylärajat ovat samoja. Mikä on esimerkiksi juoman, joka sisältää 5g/100ml sokeria veroluokka ? 24 snt/l vai 32snt/l.

Vaikutus kuluttajakäyttäytymiseen

- Lakiehdotuksessa lähdetään siitä, että veronkorotukset siirtyvät suoraan kuluttajahintoihin ja näin ohjaisivat kuluttajia ostamaan lievemmin verotettuja tuotteita.
- Veronkorotukset eivät siirry suoraan kuluttajahintoihin, koska kuluttajahinnoista päättävät kaupat yksin ja teollisuus maksaa verot.
- Tälläkin hetkellä kaupat myyvät usein sokerittomat sekä sokerilliset tuotteet samanhintaisina. Jos kauppa myy tuotteita samalla hinnalla kuluttajille, lainperusteluissa mainittu kuluttajien ostokäyttäytymisen ohjaamiseen liittyvä kannustin jää kokonaan pois.

Lähde: Luke, Ravintotase

Kilpailua vääristävä markkina luo harmaan markkinan mahdollisuudet

- Syrjivät verot luovat verotetuille tuotteille myös laittomat markkinat ja ajavat kuluttajat ostoksille rajojen yli.
- Hyvä esimerkki tästä on Tanska, jossa rajat ylittävä kauppa oli niin suurta, että virvoitusjuomavero kumottiin vuonna 2014. Kuluttajat hankkivat halvempia virvoitusjuomia valtakunnan rajan toiselta puolelta siinä laajuudessa, että rajakaupasta koitui yli 290 miljoonan kruunun (n. 39 miljoonan euron) tulonmenetykset.
- Myös Norja poisti virvoitusjuomaveron vuonna 2021.

Yhteenveto

Komissio on alustavassa tutkinnassa kiinnittänyt erityisesti huomiota veden sekä kahvin ja teen verokohteluun. Uutta lakia ei tule säätää ennen kuin komission kanta voimassa olevaan lakiin on saatu.

Sokerinkulutuksen pienentämiseen tähtäävä verotus ei saa syrjiä tiettyä tuotekategoriaa. Veron ulkopuolelle olisi myös jätettävä vedet sekä vähäsokeriset ja sokerittomat tuotteet.

Esityksen tavoite terveysperusteisuudesta ei täyty, eivätkä muutoksille esitetyt perustelut ole riittäviä. Juoma-alan pisteverojen sijaan hallituksen on valmisteltava kokonaan uudenlainen veromalli, joka ei syrji yhtä toimialaa.

Tuula Loikkanen
Panimoliitto- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
Pasilankatu 2
00240 Helsinki
www.panimoliitto.fi

KOHTUULLISESTI.FI